İlim ve Fazileti

İmam İbnu Kudâme El-Makdisi

25 Haz, 2020

https://ilimvecihat.com

بسم الله الرحمن الرحيم

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذ۪ينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذ۪ينَ لَا يَعْلَمُونَ۬ اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُو۟لُوا الْاَلْبَابِ۬

"De ki: "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu!" Doğrusu ancak akıl iz'an sahipleri bunu anlar." *(Zümer sûresi, 9. ayet meali)*

Yine Allah Teâlâ şöyle buyurur:

يَرْفَعِ اللّٰهُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مِنْكُمْ۬ وَالَّذ۪ينَ اُو۟تُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ۬

"Allah içinizden (gerçekten) iman etmiş olanları ve ilme kavuşmuş olanları yüksek derecelere çıkarır." *(Mücadele sûresi, 11. ayet meali)*

İbnu Abbas *(radiyallahu anhu)* der ki: Âlimlerin, diğer müminlerin üzerinde yediyüz derecesi vardır. Her iki derece arası da, beşyüz sene yürüme mesafesi kadardır.

Yine Allah Teâlâ şöyle buyurur:

اِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُا۟

"Kulları içinde Allah'tan ancak âlim olanlar (hakkıyla) korkar." *(Fatır sûresi, 28. ayet meali)*

Ebu Umâme *(radiyallahu anhu)*'dan rivayet edilir: Allah Rasûlü *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e; biri abid diğeri de âlim olan iki kişi soruldu. Allah Rasûlü *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: "Âlimin abide olan üstünlüğü, benim en aşağıda olanınıza üstünlüğüm gibidir." Sonra Allah Rasûlü *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sözlerine şöyle devam etti: *"Allah ve melekleri, yer ve gök halkı ve hatta yuvasındaki karınca ve denizdeki balık dahi, insanlara hayır öğretenlere salat ederler."* Tirmizi rivayet etmiş ve Hasen sahih hadistir, demiştir.

Başka bir hadiste de şöyle geçmektedir: *"Âlimin abide üstünlüğü, dolunay gecesinde ayın diğer yıldızlara üstünlüğü gibidir. Âlimler nebilerin mirasçılarıdır. Nebiler arkalarında dinar ve dirhem bırakmazlar, bilakis ilim bırakırlar. Kim bunu alırsa büyük bir pay almıştır."* Tirmizi, Ebu Dâvud ve İbnu Mâceh rivayet etmiştir.

Safvân bin Assâl *(radiyallahu anhu)*'dan rivayet edilir: Nebi *(sallallahu aleyhi*

ve sellem) şöyle buyurdu: *"Melekler, yaptığı amelden razı oldukları için ilim talebelerine kanat gererler."* İmam Ahmed, Tirmizi ve İbnu Mâceh rivayet etmiştir.

Hattâbi der ki: "Meleklerin kanatlarını germesi" manasında üç görüş vardır:

Bir: Yani kanatlarını açar ve gererler.

İki: İlim talebesine yüceltmek için tevazu göstermektir.

Üç: İnip ilim meclislerinde otururlar ve uçmayı bırakırlar.

Ebu Hureyre *(radiyallahu anhu)* der ki: Allah Rasûlü *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: *"Kim ilim tahsil etmek için bir yol tutarsa, Allah o kişiye cennetin yolunu kolaylaştırır."* Müslim rivayet etmiştir.

İbnu Abbas der ki: Denizdeki balıklar dahil her canlı, insanlara hayır öğreten kişiye bağışlanma talebinde bulunur.

Şöyle denilecek olsa: Balığın, öğreten kişiye bağışlanma dilemesindeki yönü nedir?

Cevap olarak deriz ki: İlmin faydası, balıklar dahil her şeyi kapsar. Âlimler ilimleri ile helal ve haramları bilirler ve insanlara da, kestikleri hayvan veya balığa güzel davranmalarını tavsiye ederler. Allah'u Teâlâ da onların yaptığı bu güzel amel karşılığında her şeye onlar için istiğfarda bulunmayı ilham eder.

Ebu Musa *(radiyallahu anhu)* der ki: Allah Rasûlü *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şöyle buyurdu: "Allah'ın benimle gönderdiği ilim ve hidayetin misali, bir araziye düşen yağmur gibidir. (Bilindiği üzere), Bazı araziler var, tabiatı güzeldir, suyu kabul eder, bol bitki ve ot yetiştirir. Bir kısım arazi var münbit değildir, ot bitirmez, ama suyu tutar. Onun tuttuğu su ile Cenab-ı Hakk insanları yararlandırır: Bu sudan kendileri içerler, hayvanlarını sularlar ve ziraat yaparlar. Diğer bir araziye daha isabet eder ki, bu ne su tutar ne ot bitirir. Bu temsilin biri Allah'ın dininde ilim sahibi kılınana delalet eder, böylesini Allah benimle göndermiş olduğu hidayetten yararlandırır; yani hem öğrenir, hem öğretir. Temsilden biri de, buna iltifat etmeyen Allah'ın benimle gönderdiği hidayeti hiç kabul etmeyen kimseye delalet eder." Sahihayn'de tahriç edilmiştir.

Allah sana rahmet etsin! Bak bu hadis ne kadar da kullar üzerine oturuyor. Fehim sahibi fakihler, suyu kabul eden ve ot bitiren yer gibidir. Çünkü onlar öğrenmiş, fehmetmiş, dallandırmış ve öğretmişlerdir. Fıkıh ve fehim rızkına

ulaşmamış nakilci muhaddisler de, suyu tutup yanındakileri faydalandıran münbit olmayan toprak gibidir. İşiten, öğrenmeyen ve ezberlemeyenler ise, cahil olan avamdır.

Hasan *(rahimehullah)* der ki: Şayet âlimler olmasaydı, insanlar tıpkı hayvanlar gibi olurdu.

Muaz bin Cebel *(radiyallahu anhu)* der ki: İlmi öğrenin. Çünkü onu Allah için öğrenmek haşyet, talep etmek ibadet, ders olarak işlemek tesbih, araştırma yapmak cihad, bilmeyene öğretmek sadaka ve ehline vermek Allah'a yakınlıktır. Yine o yalnızlıktaki arkadaş ve halvetteki dosttur.

Kab *(rahimehullah)* der ki: Allah Teâlâ Musa *(aleyhisselam)*'a şöyle vayhetti: Ey Musa! Hayrı öğren ve insanlara öğret. Çünkü ben mekanlarında yalnızlık hissetmesinler diye hayrı öğrenen ve öğretenlerin kabirlerini nurlandıracağım.

İlim ile alakalı diğer konular devam edecek inşêallâh...[1]

Mütercim: *Abdullah bin Ravaha*

---

[1]İmam İbnu Kudâme El-Makdisi *(rahimehullah)*, Muhtasaru Minhâcul Kâsidin kitabı 13-17 sayfalar arası.